Miðvikan

Janus í Dímun:

Kinna kemur til Dímunar

Nú fer at nærkast nútíðini í hesi frásøgn úr Dímun. Janus er so heppin at finna eina konu, sum vil vera saman við honum í Dímun

10. partur

Kinna og eg giftust í Havnini í 1950. Hon var dóttur Elisabeth og Niels Mørk í Sandvík. Tað lá væl fyri at vit komu at hittast, tí tað var so nógv samband millum Dímun og Sandvík. Tey úr Sandvík komu nógv til Dímunar. Tað var eisini onkur úr Sandvík, sum var fastur ræningarmaður í Dímun. Vit komu eisini nógv til Sandvíkar.

Niels Mørk hevði ein leiklut í flaggmálinum, sum greitt frá í bókini hjá Niels J. Arge um Merkið.

Tað var í oktober 1922, at Niels Mørk hevði Merkið á stong, tá ið hann við motorbátinum Tórgrimi fór suður á Tvøroyri eftir brúður síni, sum var ættað frá Gjógv.

Niels helt, at hetta mundi vera fyrstu ferð, at eitt deksfar hevði føroyskt flagg.

Men leikluturin hjá Nielsi í flaggmálinum var ikki úti við hesum.

Hann slapp ikki til Grønlands í 1931 við sluppini »Vestmanna« hjá N.J. Mortensen. Orsøkin var, at hann hevði flaggað við Merkinum. Niels greiddi frá: »Nógvir skiparar høvdu hug at flagga við Merkinum, men tú mátti gera tær greitt, at øvrigheitin var eftir tær beinanvegin. Tað var ikki so lætt, tá tú ikki átti skipið sjálvur.

Hetta árið førdi Óla Johan Viberg, Viberg á Sevmýri, skonnartina »Honnu« hjá J. Mortensen. Kvøldið fyri, sum »Hanna« skuldi fara á Suðurlandið, komu vit ásamt um, at Viberg skuldi heysa føroyskt flagg, tá ið hann fór avstað, og vit skuldu heilsa honum við føroyskum flaggi, sum siður var tá í tíðini, tá ið skip fóru.«

Niels bað reiðaran um loyvi til at flagga, men fekk einki greitt svar. Hann spurdi tí hina gomlu, Josefinu Mortensen, einkjuna eftir Niels Juel. Hon bað hann bara flagga.

Men tá ið »Hanna« fór út eftir fjørðinum heysaði Óla Johan danskt flagg. Tað vildi Niels ikki, men knýtti tað føroyska flaggið í flagglínuna. Johan, pápi Steinbjørn B Jacobsen, motorpassarin, sum eisini var úr Sandvík, styðjaði Niels í hesum.

Sýslumaðurin, Christian Djurhuus, frætti um flaggið, og boð fóru straks til reiðaran Gudmund Mortensen um at taka flaggið niður. Gudmund sendi boð oman á »Vestmanna« til Niels, men hann helt, at tá hann ikki kom sjálvur, so mundi hann ikki meina so nógv við tað.

Sýslumaðurin sendi politistin Stóra Martin oman við boðum um at strúka flaggið. »Strúka flaggið,« sigur Niels, »tað kann eg ikki gera, tí eg havi einki strúkijarn umborð. So má tað fara heim til seymikonuna Mariu í Skorti at strúka!«

Flaggið bleiv tó hangandi uppi allan dagin.

Tá ið teir komu aftur úr Grønlandi fekk Niels at vita, at nú sluppu teir ikki aftur til Grønlands. Hetta mundi vera tøkkin. Hetta gjørdi ikki so nógv, tí teir gjørdu tað eins gott undir Íslandi. Vestmanna flaggaði tískil alt árið við føroyskum flaggi.

Hetta dámdi ikki yvirvøldini, og pápa Johan, Óla Jákupi, varð álagt ein bót. Men hann svaraði, at teir kundu seta seg í skansan, men bót rindaði hann ikki.

Annars førdi Niels skip heilt fram til seinna heimsbardaga. Tað lá væl fyri hjá honum. Kinna og tey vóru fimm systkin. Tað vóru fýra sum komu til. Tríggjar systrar liva eftir.

Ein ættargrein hjá Kinnu gongur aftur til Barbaru Simonsdatter f. 1799, sum giftist inn í Barbustovu í Syðrugøtu. Barbara var ættað av Blankskála, dóttur Simon Poulsen, sum doyði ungur.

Blankskálamenn vóru farnir í torranum á Skallarnar við seksmannafari í 1803. Tað kom illveður, og teir fingu harðan andróður til lands. Teir høvdu 27 tímar til Viðareiðis.

Tveir av teimum doyðu av overving, eftir at teir vóru komnir til lands. Hetta vóru brøðurnir Poul, 30 ár og Símun Poulsen (45 ár.) Sagt varð, at hesir vóru teir raskastu av monnunum.

Símun doyði frá seks børnum, og tey fóru í ymiskar ættir. Tríggjar døtur komu til Gøtu, Barbara var so ein av teimum. Tvær døtur hennara giftust til Gjáar.

Poul og Símun eru tískil við á minnisvarðanum í Syðradali K.

Ein fastur Símun, Barbara Simonsdatter, Cathrina giftist við Ole Jacobsen í Tjørnustovu í Norðragøtu, sum eg sjálvur eri ættaður frá. Pápi Cathrinu, Simon Poulsen f. 1695 av Blankaskála er tískil felags ættarfaðir hjá mær og Kinnu

Ættarfólkini hjá Kinnu var nógv og ferðaðist í Dímun. Esther, systir hennara, greiðir frá, at hon hevur hildið jól í Dímun. Døtur hennara Elisabeth og Torgerð greiða eisini frá, hvussu stuttligt tað var at koma út hagar.

Niðri á helluni í Stóru Dímun

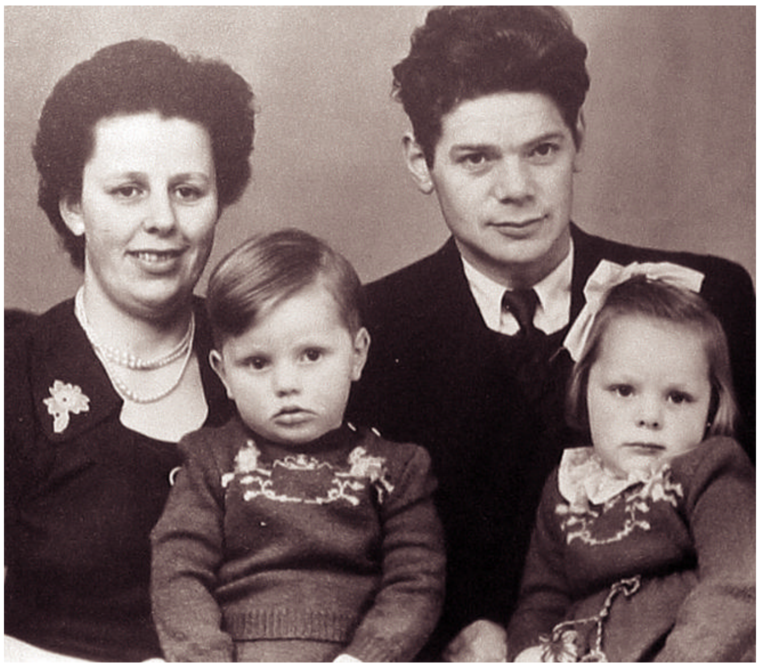

Janus og Kinna sum ung saman við børnunum Óla Jákupi og Óluvu

Tyrlan er komin, og Jógvan Jón koyrir farmin til hús

Ravmagn

Viðvíkjandi ljósi høvdu vit petroliumslampur sum øll onnur. Men vit fingu ravmagn í 1949. Hetta var við motori og javnstreym. Hetta var í hvussu er fyrr enn nógv staðni í landinum. Tað kom av teirri grund, at vit høvdu radio og telefon, sum varð drivið av akkumulatori. Hesir máttu sendast av oynni at løðast upp. Hetta var eisini eitt stríð. Jógvan Skýlindal, kendur telefonmaður av Eiði, var tann, sum ferðaðist mest til Dímunar at hyggja at telefonini. Hann bjóðaði sær til at skaffa okkum motor og battaríir, um vit vildu. So skuldi telefonverkið orðna restina.

Soleiðis fingu vit ravmagn. Tá slapp mann eisini undan at senda akkumulatorar av oynni. At fáa ravmagn var eitt framúr framstig hjá okkum sum hjá øðrum.

Ikki var motorurin stórur. Hann var sum ein kaffimylla. Vit keyptu hann frá Radio Karl. Motorurin koyrdi uppá bensin. Vit brúktu kanska einar tvær tunnur av bensini um árið.

Nú hava vit ein størri motor, sum verður rikin av SEV.

Fremmandafólk

Tað komu nokk so nógv fremmandafólk til Dímunar. Tað mesta eg minnist var ein dag seinast í 40-unum, tá komu umleið 170 fólk. Tað komu fimm bátar ymsastaðni frá, líka frá Tvøroyri, Havnini og Vágum.

Janus Djurhuus plagdi at koma til Dímunar. Helst ta seinastu ferð, hann var haruppi, hugleiddi hann soleiðis um Dímun:

Á Føroya prúðu bringu søgutímin
teg festi sum eitt prýði, Stóra Dímun,
í tínum brekkum jótra
júgurtungar kýr,
í tínum skorum bjargaseyður býr,
teg prísar Atlantshav við villum
urgutónum
í samljóði við fuglamilliónum-
- men nornan stranga høgt frá
Øssursdrangi
- sum áður – boðar enn frá feigdar-
feingi